

ZORG

*'Laten we daarom het goede doen,
zonder op te geven,
want als we niet verzwakken
zullen we oogsten wanneer de tijd
daarvoor gekomen is.'*

Galaten 6: 9

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Maatschappelijke situatie	4
Maatschappelijke analyse	4
WMO: Wat Motiveert Ons.....	5
WMO: de stand van zaken	5
Beleidsvrijheid	6
Uiteenlopende wegen.....	6
Pilots huishoudelijke zorg.....	7
Rol diaconieën.....	7
Wat wil de ChristenUnie in Ede.....	8
Tenslotte.....	9
Bijlage: Pilots huishoudelijke verzorging	10

Inleiding

Mensen zijn geen eilandjes. Zij staan niet op zichzelf. Zij functioneren pas goed sámen met anderen. Dat begint in het gezin, de hoeksteen van de samenleving. Pas in het samen leven en samen werken komen mensen echt tot hun recht. Dat besef is in onze maatschappij op de achtergrond geraakt. De ChristenUnie vindt het de hoogste tijd om de eenzijdige gerichtheid op het individu in te ruilen voor een visie waarin relaties tussen mensen en tussen bevolkingsgroepen centraal staan. Wij doen dat vanuit ons christelijk geloof, dat ons leert om God lief te hebben boven alles en onze naaste als onszelf. Met 'naaste' bedoelen wij niet alleen familie, vrienden of burens, maar iedereen waar we mee hebben te maken. Een samenhangende samenleving wordt gedragen door relaties. Tussen mensen in gezin of buurt, tussen jong en oud, maar ook tussen werkgevers en werknemers, tussen politici en burgers en tussen zorgverleners en zorgvragers.

In de gemeente Ede zijn veel burgers actief in bijvoorbeeld verenigingen, wijken en kerken. Dat is belangrijk en moet worden versterkt. Juist door samen actief te zijn en verantwoordelijkheid te nemen vormen we een samenleving. Voor zo'n samenleving wil de ChristenUnie daarom vanuit de politiek inzetten op samenhang en samenwerking. Dan werken mensen uit buurten, bedrijven, kerken, verenigingen en maatschappelijke organisaties actief en betrokken aan een leefbare gemeente Ede. Bij hen liggen de eerste verantwoordelijkheden. Maar ook de gemeentelijke overheid moet verantwoordelijkheid nemen en de noodzakelijke randvoorwaarden bieden. Soms zal de gemeente het initiatief moeten nemen of actief moeten meehelpen. In ieder geval moeten zowel burgers als overheid zich dienstbaar opstellen. Binnen die kaders wil de ChristenUnie bijdragen aan het behoud en de opbouw van een vitale Edese samenleving: 'Voor Elkaar'...

De gemeenteraadsfractie van de ChristenUnie.

Maatschappelijke situatie

De visie van de ChristenUnie zoals die hiervoor is verwoord sluit goed aan op de ontwikkelingen rond de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). De WMO zal in de toekomst het kader gaan vormen voor de maatschappelijke ondersteuning van mensen die zorg nodig hebben. Op dit moment worden verschillende vormen van maatschappelijke ondersteuning nog gebaseerd op verschillende wettelijke regelingen. Een aantal van die wettelijke regelingen zullen volgend jaar waarschijnlijk in de WMO opgaan. Daarmee zouden de Welzijnswet, de Wet Voorzieningen Gehandicapten (WVG), een deel van de AWBZ en enkele subsidieregelingen komen te vervallen. De gemeente krijgt bij de uitvoering van de WMO een regisserende rol op het terrein van zorg, wonen en welzijn. Door deze nieuwe kaderwet hoopt men de samenhang tussen allerlei vormen van ondersteuning te vergroten en de uitvoering goedkoper te maken.

In de WMO worden enkele belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen gesignaleerd. Doordat gezinnen steeds kleiner zijn geworden en de gezondheidszorg steeds beter, is er sprake van een zogeheten 'dubbele vergrijzing' van de samenleving. Er komen steeds meer ouderen en die ouderen worden ook steeds ouder. Hierdoor zal de zorgvraag de komende jaren toenemen. Dit betekent tegelijkertijd dat de zorgkosten fors zullen groeien. Om deze zorgvraag en deze stijging van zorgkosten beheersbaar te houden wordt in de WMO daarom meer nadruk gelegd op het dragen van eigen verantwoordelijkheid door mensen. Dat betekent dat zorgvragen weer meer bij de eigen familie of buurt zullen komen te liggen.

Daarnaast wordt binnen de WMO ook aandacht besteed aan de ontwikkeling dat sociale netwerken van mensen in veel gevallen kleiner zijn geworden. Samenlevingsverbanden die vroeger nog vitaal waren, zoals de familie, de buurt en de kerk, zijn door de toenemende individualisering en ontkerkelijking verbroken. Daardoor leveren die maatschappelijke verbanden ook een steeds kleinere bijdrage aan de samenhang en samenwerking binnen de samenleving.

Nu is het niet zo dat dit de samenleving allemaal maar overkomt. Aan deze ontwikkelingen liggen politieke keuzes ten grondslag. Zo heeft de rijksoverheid het beleid gericht op individualisering de afgelopen veertig jaar krachtig gestimuleerd. Ook de Edese samenleving heeft hiervan uiteraard de gevolgen ondervonden. De mogelijkheden van de gemeente om op deze ontwikkelingen invloed uit te oefenen zijn beperkt.

Maatschappelijke analyse

In de WMO geeft de regering een analyse van de huidige maatschappelijke situatie. De samenleving wordt dus als gevolg van demografische, sociaal-culturele en sociaal-economische ontwikkelingen geconfronteerd met de gevolgen van 'vergrijzing' en 'individualisering'. Mede daardoor komen er steeds minder werkenden ten opzichte van het aantal mensen dat van die werkenden afhankelijk is. De regering heeft zichzelf daarom de opdracht gesteld te voorkomen dat de huidige ontwikkelingen leiden tot een onaanvaardbare en onbetaalbare druk op de AWBZ.

Er moet volgens de regering daarom een nieuwe balans in verantwoordelijkheden worden gevonden. Tussen burgers en overheid, maar ook tussen burgers onderling. Daarbij moet het nog aanwezige 'sociale kapitaal' gekoesterd en versterkt worden. Met het 'sociale kapitaal' doelt de regering op de onmisbaarheid van mantelzorgers en vrijwilligers in de samenleving. Zonder hen kunnen de problemen waarmee de samenleving kampt niet worden opgelost of beheersbaar worden gehouden. Daarom streeft men, in het kader van de WMO, een sociale structuur na waar zelforganisatie, maatschappelijke binding en eigen verantwoordelijkheid weer een belangrijke plaats innemen. Een dergelijke basisstructuur vervult een belangrijke preventieve functie en deze gaat daarom ook vóór professionele arrangementen van zorg, cultuur, welzijn en ontspanning.

Op basis van deze analyse is de regering tot de conclusie gekomen dat samenhangend beleid nodig is op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, wonen, welzijn en aangrenzende terreinen. Tegelijkertijd hoopt men in de samenleving een omslag in denken tot stand te brengen. En omdat de gemeentelijke overheid het dichtst bij de burger staat acht men de gemeenten het best in staat om de

doelstellingen op dit terrein te realiseren. De WMO beoogt dan ook de positie van de gemeente te versterken.

WMO: Wat Motiveert Ons

De ChristenUnie beschouwt de zorg voor de gezondheid en het welzijn primair als een verantwoordelijkheid van de mensen zelf en van de verbanden waarin zij leven. De gemeente dient een preventief beleid te voeren dat tot doel heeft burgers verantwoord te laten omgaan met hun eigen gezondheid en die van hun medeburgers. De christelijke naastenliefde speelt in die visie op zorg een vitale rol. Binnen de zorg dient de (christelijke) identiteit van de instellingen die op deze gebieden actief zijn te zijn gewaarborgd. Het beleid moet erop zijn gericht dat ouderen en mensen met een beperking zo lang mogelijk zelfstandig en in de eigen woonomgeving (kunnen) blijven functioneren. De samenleving heeft ten opzichte van deze kwetsbaarste groepen een zorgplicht. Voor veel mensen is de binnen de WMO bepleite 'zelfredzaamheid' immers niet haalbaar.

De zorg moet ook betaalbaar zijn. Vanuit het principe dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dienen te dragen is een eigen bijdrage verdedigbaar. Daarbij moet dan wel de draagkracht van een huishouden tot uitgangspunt te worden genomen. Er moet worden gewaakt voor een cumulatie van eigen bijdragen. Of prioriteit moet worden gegeven aan individuele of collectieve voorzieningen kan volgens de ChristenUnie alleen maar worden bepaald op basis van de gestelde (individuele) indicaties. Immers, als het goed is komt in de gestelde indicatie de noodzakelijke individuele zorg tot uiting.

De ChristenUnie beseft dat geen enkele samenleving optimaal functioneert. We leven immers in een gebroken wereld. Toch blijft gelden dat de inspanningen erop moeten zijn gericht negatieve ontwikkelingen waar mogelijk te keren. De Bijbelse visie biedt daarvoor een betrouwbare basis. Daarbinnen is de overheid een schild voor het zwakke en kwetsbare en dragen mensen zorg voor hun naaste.

WMO: de stand van zaken

Er wordt al anderhalf jaar over de WMO gediscussieerd. De Tweede Kamer heeft ondertussen twee schriftelijke vragenronden over de WMO achter de rug. De 'inspanningsverplichting' om de wet voor het kerstreces te behandelen heeft men niet waar kunnen maken. De mondelinge behandeling van het wetsvoorstel lijkt nu eind januari 2006 plaats te gaan vinden. Daarna zal het wetsvoorstel nog in de Eerste Kamer moeten worden behandeld. Als ook de Eerste Kamer instemt, kan de wet van kracht worden. Het is nog onduidelijk in hoeverre de wet ongeschonden door het Parlement komt. Er liggen een groot aantal amendementen die beogen de wet (op onderdelen) aan te passen. Het lijkt ons daarom onverantwoord de WMO op 1 juli 2006 in werking te laten treden. Een wet die zulke vergaande gevolgen heeft moet je niet onder een dergelijke hoge tijddruk invoeren.

Tegenover al deze onzekerheden staan de vaste overtuiging van de regering en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) dat de WMO er moet komen. De regering ziet de WMO primair als een mogelijkheid om de zorgkosten beheersbaar te maken. De VNG ziet de WMO als een mogelijkheid om het eigen gemeentelijke takenpakket uit te breiden. Dat het takenpakket van de gemeente een forse uitbreiding zal ondergaan blijkt wel uit de verwachting dat de gemeentebegroting straks voor 50% uit WMO-geld zal bestaan.

De staatssecretaris heeft overigens op enkele punten de in het Parlement levende wensen onderkent. Ze heeft het wetsvoorstel tussentijds aangepast door een paar reeds door de Kamer ingediende amendementen over te nemen. Zo heeft staatssecretaris Ross verplicht gesteld dat gemeenten zorgvragers in ieder geval een Persoonsgebonden Budget (PGB) moeten aanbieden. Dat was eerst een zaak van gemeentelijke beleidsvrijheid. Een tweede wetswijziging betreft de langere zorgplicht die de gemeenten krijgen opgelegd. Deze gaat van twee jaar naar drie jaar. De derde wijziging betreft de koppeling van die verlengde zorgplicht aan de evaluatie van de wet. Met deze aanpassingen wordt echter de kern van de WMO-plannen niet aangetast.

Beleidsvrijheid

Het woord 'beleidsvrijheid' is binnen de WMO één van de kernbegrippen. Het lijkt een soort toverwoord. Geen verplichtingen en voorschriften, maar de handen zoveel mogelijk vrij. Het gevaar is echter niet denkbeeldig dat deze beleidsvrijheid verwordt tot vrijblijvendheid. Wanneer de beleidsvrijheid door de gemeenten niet duidelijk wordt begrensd, dan is de kans groot dat mensen met een zorgvraag in grote onzekerheid blijven verkeren. Ook kunnen er daardoor grote verschillen tussen gemeenten gaan ontstaan. De ChristenUnie heeft daar grote moeite mee.

De grote mate van beleidsvrijheid die de gemeenten binnen de WMO wordt toegedacht is tegelijkertijd ook de achilleshiel van de WMO. Immers, als de beleidsvrijheid op een groot aantal punten wordt ingeperkt, dan zal de VNG wellicht willen afzien van medewerking. In dat geval zal ook de staatssecretaris de wet misschien niet meer als háár wet zien. Als de Tweede Kamer de wet te sterk amendeert zou de regering de wet zelfs in kunnen trekken. In dat geval is echter ook de politieke geloofwaardigheid van de staatssecretaris in het geding. Wanneer het wetsvoorstel echter te weinig wordt aangepast dan is niet uitgesloten dat de D66-fractie haar steun aan de WMO zal onthouden. Daarmee zou de coalitiemeerderheid onder de wet zijn weggevallen.

Uiteenlopende wegen

Uit het voorgaande kan worden opgemaakt dat de ChristenUnie zich over het algemeen kan vinden in de maatschappelijke analyse zoals de regering die in de Memorie van Toelichting van de WMO geeft. De wegen lopen echter uiteen wanneer we kijken naar de consequenties die de regering uit haar eigen maatschappelijke analyse trekt. Daarnaast kijken we anders aan tegen een aantal van de zorginhoudelijke conclusies die de regering trekt. Tenslotte verschillen we van mening ten aanzien van een aantal concrete bestuurlijke keuzes die de regering in de WMO maakt.

In de *eerste plaats* vinden we dat de regering niet consequent is ten aanzien van de conclusies die ze uit haar eigen maatschappelijke analyse trekt. Men wil meer verantwoordelijkheden leggen bij het gezin, de familie, de straat, de buurt, de wijk en de geloofsgemeenschappen, maar die keuze lijkt toch vooral te zijn ingegeven door de mogelijkheid om op de zorgkosten te besparen. Daarnaast bepleit men op het terrein van de WMO wel voor meer 'zorg aan elkaar', maar op het brede terrein van de sociaal-economische verhoudingen is het al dertig tot veertig jaar individualisering wat de klok slaat. Economische verzelfstandiging waardoor twee partners beiden gedrongen of zelfs gedwongen worden buitenshuis betaald werk te verrichten. Het zal duidelijk zijn dat deze drukke tweeverdieners daardoor steeds minder tijd beschikbaar hebben om hun omgeving zorg te bieden. Ook de huidige trend om tot op hogere leeftijd door te moeten werken draagt niet bij aan versterking van mantelzorg en vrijwilligerswerk. Integendeel.

Al met al staat het beoogde beleid binnen de WMO in zekere zin haaks op de bredere maatschappelijke ontwikkelingen. Nu zou de WMO als een eerste stap kunnen worden gezien op de weg naar een noodzakelijke maatschappelijke omslag. De ChristenUnie zou dat toejuichen, want als dit hiervoor gesignaleerde spanningsveld niet wordt opgelost, dan zal de WMO eerder een bron van nieuwe zorgvragen worden dan dat deze wet bestaande zorgvragen beantwoordt.

Het inconsequente regeringsbeleid bleek kortgeleden nog eens zonneklaar toen VVD-aanvoerder Josias van Aartsen voorstelde om scholen te verplichten kinderopvangvoorzieningen aan te bieden die van 7.30 uur tot 19.30 uur geopend zouden moeten zijn. Dan hoeven we niet zo te 'sjouwen met die kinderen', zo luidde de redenering van van Aartsen. Hoezo zorg voor elkaar? Het is treurig dat de meerderheid van de Tweede Kamer dit staaltje 'anti-WMO-denken' steunt. De overheid spreekt kortom met twee tongen en dat mag niet onweersproken blijven. Dat moet zowel landelijk al lokaal aan de kaak gesteld worden. Want hoe moet je een overheid vertrouwen schenken die aan de ene kant maatschappelijke verantwoordelijkheden terug wil leggen als het haar financieel uitkomt, maar tegelijkertijd maatschappelijke verantwoordelijkheden afneemt die ook nog handenvol geld kosten?

In de *tweede plaats* verschilt de ChristenUnie met de regering van mening ten aanzien van de zorginhoudelijke conclusies die de regering trekt. Op basis van de analyse van de regering pleiten wij ervoor niet de beperkte hoeveelheid geld, maar de inhoudelijke visie op zórg tot uitgangspunt van beleid te blijven nemen. We zijn het met de regering eens dat de thuiszorg, gezien haar aard niet thuishoort in de AWBZ. Maar in plaats van overheveling naar de gemeenten zou de huishoudelijke

zorg onlosmakelijk onderdeel van de zorgketen moeten blijven. Dat dat ook een logische keuze is moge blijken uit het feit dat zeventig tot tachtig procent van de mensen die beginnen met een paar uur (enkelvoudige) thuiszorg binnen afzienbare termijn zwaardere vormen van zorg nodig hebben.

Door de overheveling van de huishoudelijke zorg naar de gemeenten dreigt ook de bureaucratie in de thuiszorg toe te nemen. De eenmalige invoeringskosten en de structurele uitvoeringskosten van de nu voorziene overheveling van de huishoudelijke zorg zouden wat ons betreft beter aan de groeiende toekomstige zorgvraag kunnen worden besteed. Deze kritische blik wordt versterkt door de aankondiging dat een volgend kabinet ook de ondersteunende en activerende begeleiding naar de gemeenten wil overhevelen.

Binnen de huishoudelijke zorg spelen preventie en signalering een belangrijke rol. Gemeenten moeten dat aspect in rekening brengen. Wanneer schoonmaakbedrijven voor deze taak zouden worden ingezet, dan moet met een ernstige verschraving van de zorg rekening worden gehouden. Dit pleidooi voor het behoud van de huishoudelijke zorg binnen de zorgketen laat onverlet dat de ChristenUnie het nut en de noodzaak van een WMO onderschrijft. Wij onderkennen dat met een integratie van een aantal wetten en regelingen en de herstructurering van de maatschappelijke ondersteuning de doelmatigheid in de uitvoering kan worden vergroot. Het gaat wat ons betreft dus om een wat beperktere WMO.

In de *derde plaats* heeft de ChristenUnie moeite met een aantal concrete beleidskeuzes zoals de regering die uit de WMO laat voortvloeien. Hierna zullen we nog nader ingaan op wat de Edese ChristenUniefraction met betrekking tot de WMO als wenselijk en noodzakelijk ziet.

Pilots huishoudelijke zorg

Gedurende de zomermaanden van 2005 zijn in een aantal gemeenten proeven (pilots) gehouden waarbij werd gekeken of de huishoudelijke zorg op een verantwoorde manier van de AWBZ naar de gemeenten kan worden overgedragen. Dat zijn wat merkwaardige proeven geweest omdat het uiteindelijk simulaties moesten blijven. Dat kon volgens de regering niet anders, omdat met de 'verzekerde rechten', zoals die binnen de AWBZ gelden, niet mag worden geëxperimenteerd. Men heeft dus niet de huidige situatie vergeleken met de situatie die gaat ontstaan onder de WMO. Men heeft alleen gekeken naar de vraag of de *overheveling* van de huishoudelijke zorg van de AWBZ naar de gemeenten mogelijk was en goed zou kunnen verlopen. De staatssecretaris bleek enthousiast over de uitkomsten van de pilots en wilde uiteraard dat 'haar WMO' zo snel mogelijk zou worden behandeld en ingevoerd. Dat is voor een verantwoordelijk bewindspersoon misschien wel een begrijpelijke reactie. Kijken we naar de onderzoeksresultaten van de pilots, dan is niet goed te begrijpen hoe op basis daarvan tot een dergelijk positief oordeel kan worden gekomen. In de bijlage bij deze notitie wordt aangegeven waarom de ChristenUnie met een kritischer oog naar deze pilots kijkt.

Rol diaconieën

We willen hier ook stilstaan bij de rol van diaconieën en kerkelijke gemeenschappen. Deze kunnen binnen de kaders van de WMO een belangrijke rol vervullen. Binnen kerken en geloofsgemeenschappen is immers over het algemeen nog sprake van vitale sociale en levensbeschouwelijke verbanden, van samenhang en gemeenschapszin. Binnen de kerken geldt ook de opdracht om dienstbaar te zijn. Om als een zoutend zout in deze wereld werkzaam te zijn. Bederfwerend en smaakmakend. Daarmee kunnen christelijke gemeenschappen ook metterdaad getuige zijn. Kansen dus om present te zijn in de Nederlandse samenleving.

In elke gemeente zou het gemeentebestuur de bereidheid moeten hebben om, in het kader van de WMO, overleg met de lokale diaconieën en caritasorganisaties te hebben. Daarvoor is het dan weer wenselijk dat er ook op gemeentelijk niveau een lokaal diaconaal platform bestaat. Gezamenlijk sta je sterker en ben je een duidelijker aanspreekpunt voor de gemeente. Ook kan binnen een dergelijk diaconaal platform tot afstemming worden gekomen en kunnen nieuwe initiatieven, zoals b.v. een voedselbank, een plaats krijgen. De kerken kunnen in ieder geval laten zien dat men met beide benen in de wereld staat.

Diaconieën en Caritasorganisaties moeten zich in de discussie over de WMO niet buitenspel laten zetten. En zij moeten zich ook niet laten gebruiken. Zo kan het niet de bedoeling zijn dat eventuele

financiële problemen van de overheid op de diaconale fondsen worden afgewenteld. Diaconieën moeten er gewoon bij zijn wanneer het over thema's gaat waar zij verantwoordelijkheid voor dragen en waar zij 'verstand' van hebben. Daarbij moeten we dan vooral denken aan zaken als: preventie, signalering, advisering, verwijzing en toeleiding. Wanneer het in het kader van de WMO komt tot een wijksgewijze aanpak, dan kunnen de Edese kerken daar ook goed op inspelen. Immers ook de kerken geloofsgemeenschappen zijn vaak wijksgewijs georganiseerd. Met de komst van de WMO zal het zeker ook aankomen op de bewustmaking van de vele kerkleden die, onder invloed van de tijdgeest, het oog de laatste decennia ook steeds minder op hun naaste omgeving hadden gericht.

Wat wil de ChristenUnie in Ede

Op een aantal onderdelen van de WMO kan het gemeentebestuur eigen keuzes maken. De fractie van de ChristenUnie bepleit, op grond van het voorgaande en op grond van die gemeentelijke beleidsvrijheid, het volgende.

1. De gemeentelijke *zorgplicht* geldt in het wetsvoorstel vooralsnog voor 3 jaar. Omdat de WMO ertoe zal leiden dat er AWBZ-rechten komen te vervallen, vindt de ChristenUnie dat er een basisniveau aan zorgvoorzieningen moet zijn gewaarborgd. Deze zorgplicht dient blijvend in een gemeentelijke verordening te worden vastgelegd.
2. De *Oormerking* van WMO-gelden. De ChristenUnie is van mening dat het geld dat de gemeente Ede voor de uitvoering van de WMO zal krijgen, beschikbaar moet blijven voor de uitvoering van de WMO. Daarom bepleiten wij 'oormerking' van de WMO-gelden. Deze gelden kunnen dan niet aan andere doeleinden worden uitgegeven. Het zou daarbij ook goed zijn uit te spreken dat niet meer dan een bepaald percentage van het geld wordt uitgegeven aan kosten voor overhead. Oormerking laat natuurlijk onverlet dat de gemeente zonodig of desgewenst wel méér geld voor de uitvoering van de WMO beschikbaar kan stellen.
3. De *indicering* van de zorgvraag moet onafhankelijk en objectief zijn. Dat betekent in principe dus geen indicatie door de gemeente en niet door de zorgaanbieders, maar door een onafhankelijke organisatie. Eenvoudige indicaties kunnen aan de hand van standaardprotocollen wel binnen het gemeentelijke loket plaatsvinden.
4. *Ondersteuning mantelzorg en vrijwilligerswerk*. Investerings in de ondersteuningsstructuur zijn van groot belang. Om de mantelzorgers tijdelijk of gedeeltelijk te ontlasten van hun taak moet de gemeente de zorg zo dicht mogelijk bij het oorspronkelijke netwerk van de cliënt organiseren. Met het instellen van een 'mantelzorgpremie', een periodieke bijdrage, kan een mantelzorger tijdelijk vervangende zorg inkopen om er daadwerkelijk eens uit te kunnen.
5. *Betrokkenheid cliënten- en patiëntenorganisaties*. Veel cliënten willen gewoon goede zorg ontvangen. Toch is het van groot belang dat deze organisaties ook in een vroeg stadium bij de opstelling van de plannen worden betrokken. Daarin moet de gemeente meer investeren. De aanpak van de gemeente Ede wordt totnogtoe helaas meer gekenmerkt door het 'informereren' van cliëntenorganisaties dan dat deze actief bij de beleidsontwikkeling worden betrokken. In het geval van organisaties van mensen met een verstandelijke beperking zou de gemeente ervoor moeten kiezen om naar die mensen of hun vertegenwoordigers toe te gaan.
6. *Rol voor diaconieën en Caritasorganisaties*. De gemeente moet de bereidheid hebben om, in het kader van de WMO, structureel overleg met de lokale diaconieën en caritasorganisaties te hebben. Ten behoeve daarvan zou een lokaal diaconaal platform moeten worden opgericht.
7. De *keuzevrijheid* voor mensen met een zorgvraag moet gewaarborgd zijn. Er wordt nog steeds gesuggereerd dat de keuzevrijheid, dankzij het nu wettelijk vereiste aanbod van een Persoonsgebonden Budget (PGB), wel is geregeld. Dat is echter niet het geval. Hoe goed een aanbod voor een PGB ook is, het aandeel hiervan betreft momenteel slechts 10% tot 20% van de totale zorgvraag. Dat zal wellicht nog wat groeien, maar een groot deel van de zorg zal toch via zorgorganisaties 'in natura' blijven worden verleend. De ChristenUnie vindt dat ook bij deze zorg 'in natura' sprake moet zijn van keuzevrijheid. Cliënten moeten die zorgaanbieder kunnen kiezen die zij willen, b.v. vanwege de levensbeschouwelijke identiteit.

Optimale keuzevrijheid kan volgens de ChristenUnie worden bereikt door bij meerdere zorgaanbieders prijsopgaaf te vragen voor bepaalde zorgpakketten. Op basis van die prijsinformatie kan de gemeente vervolgens bepalen welke maximumprijzen ze voor die bepaalde zorgpakketten bereid is te betalen. Zorgvragers met een indicatie voor een bepaalde zorgvraag kunnen vervolgens zelf de zorgaanbieder kiezen die men wil hebben. De voordelen van deze aanpak zijn evident. Naast de waarborging van de keuzevrijheid en de prikkel om doelmatig met de beperkte financiële middelen om te gaan, biedt dit systeem ook gelijke kansen voor de zorgaanbieders. Tenslotte kunnen met dit systeem langdurige, bureaucratische en dus dure Europese aanbestedingsprocedures worden voorkomen.

8. Het *gemeentelijke loket* moet zowel fysiek, elektronisch als telefonisch bereikbaar zijn. Het zorgaanbod zoals dat binnen het loket aan cliënten wordt voorgehouden dient neutraal van aard zijn. Er mag geen sturing door of eenzijdige verwijzing naar bepaalde zorgaanbieders plaatsvinden, ook niet binnen de woon-zorg-zones.
9. Door middel van *kwaliteitseisen* moet worden afgedwongen dat de geleverde zorg voldoet aan de wettelijk gestelde voorwaarden. Daarbij zou moeten worden bepaald dat de zorg alleen mag worden geleverd door gecertificeerde zorgaanbieders.
10. De veelvuldig in de stukken gehanteerde term '*Civil Society*' moet worden vervangen door een goed Nederlands begrip. Te denken is hierbij aan begrippen als 'naastehulp' of 'burenhulp'.
11. Maatschappelijke ondersteuning dient zoveel mogelijk op *wijkniveau* te worden georganiseerd. Een dergelijk schaalniveau sluit goed aan op het uitvoeringsniveau van andere beleidsterreinen zoals het wijk- en buurtbeheer, het onderwijs en de ontwikkeling van de woon-zorgzones. Op deze manier kan de WMO ook bijdragen aan een leefbare wijk.

Tenslotte

In het voorgaande heeft de fractie van de ChristenUnie duidelijk gemaakt dat ze de maatschappelijke analyse waarop de WMO is gebaseerd voor een belangrijk deel deelt. Dat ligt anders met de voorgestelde maatregelen die de regering in samenwerking met de VNG voorstaat om een aantal maatschappelijke problemen te lijf te gaan. De ChristenUnie komt tot de conclusie dat op een aantal terreinen andere of duidelijker keuzes moeten worden gemaakt. We hopen dat deze notitie bij mag dragen aan de bewustwording van de Edese samenleving. Bewustwording dat het op het complexe terrein van de maatschappelijke ondersteuning gaat om een groot aantal belangrijke keuzes. Keuzes waarbij de Edese burger zelf een rol speelt. Keuzes ook waarbij het aankomt op zorg 'Voor Elkaar'. Daar wil de ChristenUnie zich sterk voor maken.

Bijlage: Pilots huishoudelijke verzorging

In de notitie is kort ingegaan op de pilots huishoudelijke verzorging zoals die gedurende de zomermaanden hebben plaats gevonden. Op basis van de rapporten die in verband hiermee zijn opgesteld plaatst de ChristenUnie de volgende kanttekeningen.

1. Het uitgangspunt van de pilots is dat de huishoudelijke verzorging hoe dan ook overgaat naar de gemeenten. Er is geen vergelijking gemaakt tussen de huidige situatie en de beoogde situatie onder de WMO. Het zou goed zijn wanneer er alsnog een dergelijke pilot zou worden gehouden.
2. Niet de kwalitatieve veranderingen van de huishoudelijke verzorging zijn getoetst maar slechts de overheveling daarvan.
3. De tijd was te kort en de pilots vonden ook nog eens in vakantietijd plaats.
4. Vrijwel alle deelnemende partners spreken slechts over 'voorwaardelijk vertrouwen'.
5. Veel deelnemers stellen dat men slechts 'ja' zegt wanneer aan de voorwaarden is voldaan. In de pilots had het echter de vraag moeten zijn 'of' aan de voorwaarden werd voldaan!
6. Eén van de conclusies binnen de pilots is dat voortzetting van de huidige procedures de minste bureaucratie oplevert.
7. Op grond van de beperking van de bureaucratie kiezen de meeste gemeenten voor de zogeheten 'zorgkantoorconstructie'. Daarbij blijven zoveel mogelijk procedures en uitvoeringswijzen gehandhaafd. Het enige nieuwe in die constructie is dat de gemeente de verantwoordelijke instantie wordt in plaats van de zorgkantoren. Daarmee wordt de vraag des te meer van belang welke winst er geboekt wordt ten opzichte van de huidige situatie.
8. In het kader van de pilots zijn 120 (!) documenten geproduceerd. Over bureaucratie gesproken. Er was sprake van een sterke centrale sturing.
9. Het begrip keuzevrijheid wordt in het rapport van Deloitte en Touche beperkt tot het PGB. Voor de zorg 'in natura' gaat men niet uit van keuzevrijheid.
10. Er wordt geconstateerd dat, als gevolg van de Europese aanbesteding, het aantal daadwerkelijk gecontracteerde zorgaanbieders af zal nemen.
11. Er blijken grote verschillen tussen de verschillende gemeenten op te treden ten aanzien van de mate van uitwerking, volledigheid en duidelijkheid.
12. Er wordt geconcludeerd dat over de doelmatigheid van de nieuwe aanpak weinig kan worden gezegd.
13. Een pilot wordt als geslaagd aangemerkt als 50% van de indicatoren positief of neutraal is. Dit lijkt ons een erg lage score om een beleidsomslag van deze omvang op te baseren. Let wel, dergelijke uitslagen zeggen dus nog niets over de wenselijkheid van de beleidswijziging als zodanig.